

JE BENT TROTS OP JE KIND. Natuurlijk ben je dat. Je wil dat je kind zijn dromen najaagt. Je wil dat je kind ambities heeft en hard werkt om die te realiseren. Zo hoort het te gaan. Er is niets heerlijker dan je zoon aan de telefoon te krijgen, die je bijna in tranen van geluk vertelt dat zijn eerste solotentoonstelling een feit is, niet langer droom of ambitie, nee, een echt concreet feit. En natuurlijk juich je dan met hem mee en feliciteer je hem honderdmaal en heb je zelf ook tranen in je ogen, want hij is bloed van jouw bloed, vlees van jouw vlees, en hij is gelukkig en als hij dat is, dan ben jij het.

Bij de opening van die eerste tentoonstelling, nota bene in DOX Centre in Praag, jouw geboortestad, de plek die jouw eigen verbeelding vormde en aanvuurde, de stad waar jij besloot dat je kunstenaar wilde worden, waar je besloot dat je bestaande opvattingen over kunst omver ging werpen met je maximalisti-

sche doeken en beelden, tot je na tien jaar ploeteren niet meer anders kon dan les gaan geven aan het Gymnázium Jana Keplera waar je tot op de dag van vandaag mag praten over al die mannen en vrouwen die de worsteling wel aankonden, die wel hadden volgehouden, waar je op een dag vragen zal krijgen over het werk van je eigen beroemde zoon; bij de opening van die tentoonstelling was je desondanks diep onder de indruk toen je de installatie *This Is Your Life* verliet.

Een grote, schijnbaar lege, verduisterde zaal, met een deuropening aan het begin en één aan het eind, recht tegenover elkaar. De gang naar de zaal toe eveneens verduisterd, zodat slechts heel minimaal licht tot de ruimte doordrong. Boris, glunderend, onmogelijk jong, die jou de eer gunde om als eerste door de zaal te lopen, en daarmee de expositie officieel te openen.

Je omhelsde hem, kuste hem op de wangen en op het voorhoofd, waarbij Boris giechelend zei, zoals hij al deed sinds hij klein was: 'Je baard kriebelt, papa.' Je hart bonsde heftig. 'Wat moet ik doen?' vroeg je. 'Je maakt een kleine wandeling door de zaal,' zei hij. 'Je moet een kronkelpaadje nemen, dus niet in een rechte lijn naar de overkant. Probeer één of twee keer een stukje terug te lopen, maar hooguit een paar tegels, niet meer. Oké?' Je keerde hem en de honderd aanwezigen de rug toe en liep de gang in, de zaal in.

Onder je voeten lichtte een tegel op in de vloer, dertig bij dertig centimeter. ‘RODÍŠ SE’ stond er, ‘je wordt geboren’. Je zette nog een stap en onder je linkerschoen verscheen de tekst ‘Je bent drie geworden en van je ouders krijg je een brandweerwagen’. Nog een stap en de tegel onder je rechterschoen zei: ‘Op het schoolplein val je van je fiets en breek je je neus’. En zo doolde je voorzichtig, stapje voor stapje, door de zaal tot je bij de andere deuropening uit kwam en de laatste tegel oplichtte. ‘UMÍRÁŠ’.

Aan de andere kant stond de groep je op te wachten. Boris, nog altijd met die brede jongensachtige grijns van hem, wees met een theatraal uitnodigend gebaar naar een brievenbusachtige gleuf in de wand tegenover de deur. Op de knop naast de gleuf stond ‘PRINT’.

Je drukte hem in en er weerklonk een hevig mechanisch bonken en hameren, alsof een grote machine in werking was gezet. Na een twintigtal seconden spuugde de gleuf een strook papier uit van ruwweg vijftig centimeter lang. ‘VÁŠ ŽIVOT’ stond erboven: ‘uw levensloop’. Je hield de strook omhoog en er werd luid geapplaudiseerd. Boris omhelsde je.

‘Niemand kan ooit twee keer precies dezelfde wandeling maken,’ vertelde hij later. ‘Iedere keer dat iemand de kamer betreedt, veranderen de teksten op de tegels. Er zijn miljoenen combinaties mogelijk.’

Je bent natuurlijk verheugd om alle aandacht die

de jongen krijgt. In de zes jaar na de expositie in DOX gaat het razendsnel. Internationale aanbiedingen, galerieën in Berlijn, Parijs, Barcelona. Alles deelt hij met je. Er gaat geen maand voorbij of je hebt een mailtje of een appje met weer een ongelooflijk nieuwtje, twee weken geleden nog de aankondiging van een nieuwe expo in de Sonderman Galerie in Amsterdam, en je gaat je te buiten aan loftuigen en emoji's en je bent trots, ja natuurlijk ben je dat, je bent trots godverdomme.

Charlotte weet natuurlijk precies hoe je je eigenlijk voelt en ze kan het niet laten om je af en toe een appje door te sturen, terwijl ze donders goed weet dat Boris jou ook van alles op de hoogte houdt, met zo'n quasi-nonchalante formulering als 'Misschien leuk om te weten' of 'Had je dit al gezien?' en dan denk je de woorden 'mislukking' of 'lamzak' er zelf bij.

Ze gaat nog niet zover dat ze je treitert met vroeger. Hoe je haar vijftwintig jaar geleden iedere week meesleurde naar de mis en haar naast je op de knieën dwong om te bidden voor een zoon. God, geef me alstublieft een zoon. Daar zat je, met je handen tot een vuist gevouwen, je ogen eerst gesloten, dan gericht op Gods eigen zoon. Het lichaam boven het altaar was zo levensecht gebeeldhouwd, het realisme nog versterkt door kaarslicht en schaduwen, dat je in momenten van diepste devotie het bloed onder de doornenkroon vandaan zag lopen. Je bad en je bad en

het bloed liep langs het lichaam van Christus, druppend van zijn gespleten voeten op de marmeren vloer van het altaar, met iedere smeekbede kroop het bloed dichterbij, kroop het waar het eigenlijk niet gaan kon, kroop het naar Charlottes schoot om daar zijn goddelijke zegening te geven aan jullie ongeborene.

Nooit heeft ze gezegd: ‘Nou, wel fijn dat je gebeden zijn verhoord, Viktor.’

Nu sta je met je handen geleund op de vensterbank, onder je strekt nachtelijk Praag zich uit als een stenen echo uit een andere tijd, en je zoon heeft al acht dagen niets van zich laten horen. Je probeert paniekgedachten te beteugelen. Je ziet je gezicht in het glas, de wijkende, grijzende haarlijn, de volle peperen-zoutkleurige baard, het haar lang in de nek. Je cultiveert nog altijd een dandyachtig uiterlijk, maar het raam toont je slechts een oude leraar, niet een oude kunstenaar. Je pakt je mobieltje er weer bij, kijkt nogmaals of Boris je laatste appje heeft gezien, luistert nogmaals tevergeefs je voicemail af, leest nogmaals de laatste berichtjes die je met Charlotte uitwisselde.

Jij: ‘Heb jij iets van Boris gehoord?’

Zij: ‘Nee, de laatste twee weken niet. Zal het wel druk hebben.’ In die laatste zin zou je ook weer een steek naar je eigen, aanzienlijk minder drukke bestaan kunnen lezen, maar waarom zou je? Het is kinderachtig. En je weet niet waar je kind is.

Jij: ‘Sociale media?’

Zij: ‘Alleen iets over de opening in Amsterdam. Dat was een week geleden. Daarna niets.’

De logische vervolgvraag (‘Ga je hem opzoeken?’) kon je overslaan. Het is mei en dan zit je ex-vrouw met haar verloofde, een godvergeten bitcoin-ondernemer, op Bonaire. Je zal nog eerder je hand eraf bijten dan toegeven dat dit je dwarszit, nee, pijn doet. Pijn op een manier die je verstandelijk niet begrijpt.

Je keert het uitzicht de rug toe, loopt een paar keer heen en weer door de huiskamer. Donkere boekenkasten tot het plafond langs alle muren, je grote bureau schuins bij een van de hoge ramen, warm, troostrijk licht van twee staande lampen in tegenoverliggende hoeken. Het dikke Perzische tapijt dempt je voetstappen zo effectief dat de gedachte zich opdringt dat je hier al niet meer bent, dat je al onderweg bent naar het vliegveld, naar Amsterdam waar Boris sinds enige tijd zijn atelier heeft.

Met een geïrriteerde grom houd je halt voor de middelste van de drie ramen, handen in je zij, de Karelsbrug ligt als een verlicht lint om de donkere, glanzende pols van de Moldau. Zelfs op dit uur van de dag lopen er toeristen overheen, slijten kooplui hun goedkope troep, de karikaturisten met hun afschuwelijk afgezaagde koppen. Je zou met een mitrailleur de brug willen betreden, je ziet jezelf staan, wijdbeens, in wit wapperend gewaad, alle domme roodverbrande

toeristenhoofden draaien zich in één beweging naar je om, en zonder een enkel woord zou je de brug schoonvegen, ontdoen van ieder spoor van moderne tijd, iedere smet, zoals Jezus de handelaren en de geldwisselaars uit de tempel verdreef...

Oké, je moet nu dus echt iets gaan ondernemen, want deze interne tirade heb je al vele malen afgestoken. Je pakt je telefoon, kiest Boris' nummer, krijgt zijn voicemail. Op een plotselinge ingeving, die zo helder en logisch lijkt dat het voelt alsof je je zoon alweer hebt gevonden, schiet je de naam van de galeriehoudster weer te binnen. Je googelt hem, daar staat uiteraard alleen het nummer van de galerie zelf. Je begint een appje aan Charlotte om te vragen of zij wellicht een mobiel nummer heeft van Daniël Sonderman. De urgentie heeft echter bezit van je genomen en in plaats daarvan bel je haar, het is op Bonaire zes uur vroeger, geen probleem, en hoe dan ook, dit is belangrijk.

‘Wat is er, Viktor?’ zucht ze.

‘Ik maak me zorgen.’ En voor je de gedachte kan tegenhouden: ‘Ik snap niet dat jij je geen zorgen maakt.’

‘Waarom zou ik? Boris heeft het gewoon druk. Zo’n expositie zorgt altijd voor veel publiciteit, dat weet jij toch ook wel.’

Je fronst. ‘Welke publiciteit dan? Ik heb de afgelopen week geen interviews gelezen. Geen tv-

optredens, niets. Of heb ik iets gemist?’

Stilte aan de andere kant van de lijn. Je hoort haar denken. Je angst groeit.

‘Ik geef je Sondermans nummer,’ zegt ze uiteindelijk. Ze leest het privénummer voor, dat heeft zij dus blijkbaar wel, je slaat het direct op in je telefoon. Ze zegt dat zij ook iemand gaat proberen.

Voor je kan vragen wie ze bedoelt met ‘iemand’ zegt ze: ‘Laat je me weten als je iets hoort?’ en daar klinkt dan toch eindelijk een beetje bezorgdheid in door.

Dat doet het hem. Zodra je de verbinding hebt verbroken, boek je de eerst mogelijke vlucht naar Schiphol. Daarna bestel je een Bolt. Je stopt wat kleding en toiletartikelen in een rugzak, pakt je jas en dan bedenk je dat het geen raar idee is om een hotel te boeken. Want wellicht moet je erop rekenen dat je daar dagen, misschien nog langer zal moeten zijn voordat duidelijk wordt wat er aan de hand is.

Op dat moment vrees je voor het eerst echt voor de gezondheid van je enige kind. Hoe kan je weten hoe je Boris zal aantreffen, of waar, of wanneer? Paniek doet je opnieuw zijn nummer kiezen, dit keer kan het anders zijn, dit keer neemt hij gewoon op en kunnen jullie lachen om jouw overdreven reactie, maar je krijgt weer zijn voicemail. De stem van je zoon. De kunstenaar.

In de taxi naar Václav Havel Airport bel je Sonderman. Die reageert verbaasd. Hij heeft Boris vorige week nog gesproken, telefonisch, de ochtend na de opening van de expositie. Je legt in je beste Engels uit dat hij al enige tijd niet meer reageert op jouw berichten of die van zijn moeder en dat dit zeer ongebruikelijk is.

‘Weet u dat zeker?’ vraagt Sonderman.

‘Dat hij niet op mijn berichten reageert?’ vraag je, enigszins verontwaardigd. ‘Natuurlijk weet ik dat zeker.’

Sonderman zwijgt even. ‘Nee, ik bedoel, dat is echt heel erg raar. Ik ga hem meteen bellen.’

De rit naar het vliegveld duurt een halfuur, daarna sta je nog twintig minuten in de rij voor de incheckbalie. Wanneer je aan de beurt bent, belt Sonderman terug. Je trekt een verontschuldigend gezicht naar de grondstewardess. Zij glimlacht vriendelijk maar het voelt als een daad van agressie. Je neemt je paspoort en boardingpass van haar aan en draait haar de rug toe.

‘Ik kon hem niet bereiken,’ zegt de galeriehouder. ‘Niet thuis, niet op zijn atelier.’

‘Zijn moeder zegt dat hij de laatste tijd ook niets op internet heeft geplaatst.’ Je voelt je zo, zo oud.

Er volgt een kleine stilte waarin Sonderman waarschijnlijk in sneltreinvaart langs Boris’ Facebook, Instagram en X scrolt.

‘Nee inderdaad, niets meer sinds de opening. Heb je Dion al geprobeerd?’

Je weet niet wie dit is, toch aarzel je geen seconde. ‘Ja, maar daar krijg ik ook steeds de voicemail.’

Je hart gaat tekeer als een bezetene. Het voelt als ruis die door een spier trekt, een kort, snel spasmen, en even denk je dat je moet gaan zitten, dan adem je diep in en uit en lijkt de zaak weer onder controle.

‘Ik ga naar het atelier. Ik bel je terug.’

‘Ik ben rond halfzes op Schiphol.’

‘Oké, ik haal je op.’

Je hoofd lijkt bevangen door koorts, gedachten en ideeën en beelden volgen elkaar op zonder dat je ergens op kunt focussen. Je telefoon pingt. Een bericht van Charlotte. ‘Ik heb een goede vriend van Boris geappt. Die weet ook niet waar hij is. Geen paniek, oké? We weten nog helemaal niets.’

Dat is precies hoe jij je op dit moment voelt: je weet niets. In de laatste uren lijkt een onbekend deel van het leven van je zoon zich te hebben geopenbaard, een deel dat hij tot nu toe niet met je heeft willen of kunnen delen. Het stapelt zich op in je hoofd. Je zoon verdwijnt. Een leven verschijnt.

Als de piloot aankondigt dat de daling wordt ingezet, knipper je verbaasd met je ogen. Je weet vrij zeker dat je niet hebt geslapen, maar de anderhalf uur naar Amsterdam lijkt binnen vijf minuten verstreken.